

ä pahan noidan
ian vastakkain-
pu.

uokassasi tilaa ja
sinkertaisia väli-
le nukketatteri-

avat näytelmällisiä
enkin kokemuksia,
seen itse ilmentä-
nänsä. Lapsille on
sähköisen median
kapa teatterissa tai
ilmainen elämys.

omaan esiintymi-
en innostamista ja
mutta ympäristön
päiviä arvioinnit
ishalua.

ssa toteutettavaan
sisällytetty sään-
kejä, lapset tottuvat
luontevasti. Päivä-
voivat pienemmät
ättä jaksaa osallistua
iheisiin, olla välillä
sitten omiin roo-
äytelmää esitetään.
ös isompien esityk-

itossa etsimässä so-
oita. Valmista lasten
ni-, keppi- ja muita
etäväksi. Keskustele
tosta heitä mukaan

*Linnan torni kohoaa steiner-
päiväkodin eteisessä ja kau-
punki laajenee sen juurella.*

Rakenteluleikit

Erilaiset materiaalit, niiden kokeileminen, niillä toimimisen suunnitteleminen ja niistä jonkin luomuksen rakentaminen tuovat lapsille iloa. Poikien mieluisimpiin leikkeihin kuuluvatkin rakenteluleikit. ”Lähes jokainen lapsia havainnoinut voi todistaa, että rakenteluleikit ovat erityisesti poikien suosiossa”, sanoo rakenteluleikeistä ja niiden iänmukaisesta kehittämisestä tutkimusta tehnyt norjalainen Arne Trageton (2009). Mutta tytötkin rakentelevat, jos heitä innostetaan alkuun ja varmistetaan, että heille riittää rakentelupaikkoja ja -välineitä. Rakenteluleikissä syntyy näkyvä lopputulos, joten tämä leikin muoto lähe-
nee kehittyneessä muodossaan työtä.

Miksi rakentelua

*”Poika joka rakentaa, huomaa ennen kaikkea pysty-suoran, vaakasuoran ja suorakulmaisen tärkeän merkityksen. Samoin konkretisoituvat käsitteet samanlainen ja yhtä suuri. Käsitteet nousevat kuin itsestään yksinkertaisimmasta rakenteesta, muurista, samoin kuin yhdistelmät ja keksinnöt, lapsen kuvitellessa mitä kaikkea näistä rakennusaineiksi-
ta voi saada aikaan.” (Fröbel 2012.)*

Rakenteluleikissä kehittyneet taidot saattavat hyvinkin olla myötävaikuttamassa siihen, että pojille luontuu koulussa matematiikka usein helpommin kuin tytöille. Rakentelussahan ollaan tekemisissä mittasuhteiden kanssa. Tornin rakentaja sijoittaa aina yhden kuution edellisen lisäksi ja käsittelee järjestyslukuja: ensimmäinen, toinen, kolmas. Myös kokoerot, korkeus, pituus ja leveys konkretisoituvat. Yhtä pitkät seinämät vaativat yhtä

monta rakentelupalikkaa, ja palikoiden eri muotoja käytetään harkitusti eri rakenteisiin ja pyritään toteuttamaan tavoite: tuottamaan rakenteluun aiheen antanut mielikuva mahdollisimman osuvasti, luovasti ja kauniisti.

Rakentelijalta vaaditaan kokonaisuuksien hahmottamista, analysointia ja hienomotorista taitoa. Taidot kehittyvät vähitellen, kun niitä harjoitetaan. Lasten rakentelusta on tehty joitakin tutkimuksia (Trageton 2009; Bruce 1992; Luria 1986), joiden mukaan rakenteluleikillä on yhteys paitsi avaruudelliseen hahmottamiseen ja matemaattisiin alkeisvalmiuksiin myös erilaisen materiaalin käsittelyyn, kauneuden tajuun ja kätevytyteen. Säännöllinen osallistuminen rakenteluleikkiin vahvistaa hahmottamiskykyä sekä visuaalis-spataalisia ja käden taitoja.

Rakenteluleikki vaatii erityistä paneutumista aikuiselta. Ilman hiekkaa ei synny

hiekkaleikkejä, vesileikit vaativat vettä, luonnonmateriaalit, kuten kivet, neulaset, oksat ja lehdet, on kerättävä, jotta niitä voitaisiin käyttää leikkiin. Rakenteluun on hankittava sisäleikkejä varten jonkinlainen perusvälineistö, riittävästi samanlaista materiaalia, niin että ainakin muutama lapsi voi kerrallaan leikkiä rinnakkain tai yhdessä ilman että ainekset loppuvat kesken. Koulua edeltävässä vaiheessa hallitsee vielä karkeamotoriikan kehittyminen, joten materiaalin pitäisi olla sitä tukevampaa, mitä nuorempia leikkijät ovat. Legot ja erityissarjat ovat suosittuja, mutta ne eivät saisi olla ainoita rakenteluvälineitä päiväkotien rakentelun ohjauksessa.

Ohjaaja voi opastaa pientä lapsiryhmää rakentelutaitojen edistämiseksi. Irmgard Launer (1985, 131–148) huomauttaa, että rakentelu on tärkeä osa päivittäistä lapsiryhmän vapaan leikin

Lapset rakentavat mielellään, jos saavat siihen tilaisuuden ja innostavia välineitä. Lisävälineet antavat rakentelulle teeman. Roolit omaksutaan eri hahmojen kautta.

toimintaa. R
kittymistä ja
lapsiryhmän
nenkäyttö rau
ta tottuu rake
na. Kaikki ed
perusteluja a
kenteluleikki
kartuttamises
ja yksittäisten
jaukseen. Ko
edelleen suot
kiksi yhdyslu
luokilla. Oma
rakentelulle p
välineiden sä
hankkimista h
koulussa kirj
jokaiselle luol
koulun yhteis
nattavaksi. Sa
kea myös vältt

Lastentarh
telu varsinaisi
jakautui raker
rakenteluun pi
hoissa oli vai
suhteen, mutta
mälle oli riittä

Kuusivuotia
olivat puusta
lakattuja tiilen
likoita sekä eri
vanerista tehty
35x20x10 cm).
kovalevyjä (70:
kalaisia puupa
tettiin joskus ra
rakentelivat pa
valmistuttua kä

toimintaa. Rakentelu vaatii lapsilta keskittymistä ja paikallaan pysymistä. Ison lapsiryhmän tilanne on levollisempi ja äänenkäyttö rauhallisempaa, kun osa lapsista tottuu rakentamaan vapaan leikin aikana. Kaikki edellä mainitut syyt ovat hyviä perusteluja aikuisen paneutumiselle rakenteluleikkien edellytyksiin, välineistön kartuttamiseen samoin kuin koko ryhmän ja yksittäisten lasten rakentelutaitojen ohjaukseen. Kouluiän alussa rakentelu on edelleen suotuisa oheistoiminta, esimerkiksi yhdysluokkatilanteissa tai erityisluokilla. Omaan ryhmätilaan järjestetään rakentelulle pysyvä suojaisa nurkkaus ja välineiden säilytystila. Usein välineiden hankkimista hallitsee niukkuus, kuitenkin koulussa kirjat ja työvälineet hankitaan jokaiselle luokalle eikä ainoastaan koko koulun yhteisvarastoon silloin tällöin lainattavaksi. Saman periaatteen pitäisi koskea myös välttämättömiä leikin välineitä.

Lastentarhaperinteen mukaan rakentelu varsinaisilla rakentelumateriaaleilla jakautui rakenteluun isoilla palikoilla ja rakenteluun pienillä palikoilla. Lastentarhoissa oli vaihtelua rakentelupalikoiden suhteen, mutta pääsääntöisesti koko ryhmälle oli riittävästi materiaalia.

Kuusivuotiaiden ryhmässä *isot palikat* olivat puusta valmistettuja, hiottuja ja lakattuja tiilenmuotoisia ja -kokoisia palikoita sekä eripituisia lautoja. Lisäksi oli vanerista tehtyjä onntoja palikoita (noin 35x20x10 cm), isoja kaarevia palikoita ja kovalevyjä (70x40 cm) sekä kokoelma sekalaisia puupalikoita. Myös tikkuja käytettiin joskus rakenteluissa. Yleensä lapset rakentelivat pareittain ja rakennelmansa valmistuttua käyttivät leikeissään nukke-

ja, nalleja, autoja ja muita leikkivälineitä. Lapset rakastivat rakenteluja, joihin he sopivat itse sisälle. Joskus tällainen koti huoneineen oli rakennettu pelkkinä palikkaääriviivoina: Huonekalut rakennettiin palikoista, tai ne kuviteltiin paikoilleen. Joskus taas leikkiin otettiin mukaan huonekaluja, peittoja ja tyynyjä. Pöydän alle tehtiin peittojen ja tyyntyjen avulla koti, jossa asuttiin, ja palikoista rakennettiin työpaikat ja muut leikissä tarpeelliset rakennelmat. Myös ulkoleikkeihin oli rakentelutarvikkeita, lautoja ja levyjä sekä luonnonmateriaaleja.

Pienet palikat olivat Fröbelin lahjat 4, 5 ja 6, joilla lapset rakentelivat joko lattialla tai pöydällä käyttäen usein leikissä itse valmistamia leikkivälineitä (ks. alaluku Fröbeliläisiä sovelluksia) tai esimerkiksi pieniä eläimiä, nukkeja ja kulkuvälineitä. Palikkalaatikot kansineen toimivat monenlaisissa tarkoituksissa: laatikko saattoi olla autotalli, navetta, varasto tai leikkimökki, ja kansi oli ovi, katto, helikopterin laskeutumispaikka tai luistinrata. Käytössä oli myös pahvisia kodin seinä (kolme seinää, ikkuna), joiden sisäpuolelle varsinkin tytöt rakensivat palikoista huonekaluja ja leikkivät pikkunukkien kanssa. Joskus koko ryhmä rakenteli lattialla valitun teeman mukaan vaikkapa kaupungin kaikkine julkisine paikkoineen ja koteineen tai maalaiskylää taloineen ja pihapiireineen. Rakenteluun liittyvät leikit sopivine välineineen olivat hyvin intensiivisiä. Usein leikki huipentui johonkin yhteiseen tilaisuuteen, juhlaan. Nämä rakentelut jäivät yleensä leikin jälkeen kokonaisuksi, vaikka lapset tiesivät, että aikuiset korjaavat välineet myöhemmin paikoilleen.

Esikoululaiset purkivat ja rakensivat mielellään puisista hirsistä koottavia pienoisorakennuksia: kaksi erikokoista taloa, aitta ja tuulimylly. Ennen legojen yleisty mistä poikien suosiossa olivat kevyestä metallista valmistetut mekanot pienine ruuveineen ja muttereineen. Haluttua puuhaa oli myös työskentely vanhojen herätyskellojen parissa, niitä purettiin ja koottiin. Vanhoja postikorttejakin käytettiin rakentelumateriaalina. Lapset kokeilivat, miten ne saadaan pysymään pystyssä, miten niistä, toinen kortti toiseen nojaten, rakennetaan pitkiä jonoja ja miten koko korttijono alkaa kaatua.

Mieti luetun perusteella, miksi rakentelun ohjaaminen on olennainen osa varhaiskasvatusta ja esi- ja alkuopetusta?

Rakenteluleikin ohjauksen metodiikkaa

Rakenteluleikkejä on erilaisia. Voidaan rakennella leikkiä varten esimerkiksi majoja ulkona tai sisällä käyttämällä apuna esimerkiksi huonekaluja tai luonnonmateriaaleja, kuten lunta. Toinen rakenteluleikin muoto on rakentelu varsinaisilla rakentelumateriaaleilla, jolloin rakennetaan vapaan mielikuvan mukaisesta tai valmiin mallin mukaan. Mallina voi olla opettajan ennalta näyttämä tai jo valmis rakennelma, kuva tai kaavio (esimerkiksi eduskuntatalon portaiden valokuva tai legojen mallikuvat). Havainnollisuuden tason abstrahoituuessa tehtävän vaikeustaso nousee. Lurian (1986) tutkimukset osoittivat, että yleishahmon analysointi

ja elementtien tietoinen valitseminen kohteen toteuttamiseksi kehitti lasten henkisiä toimintoja enemmän kuin sellainen mallinmukainen rakentaminen, jossa jokaisen elementin paikka oli merkitty malliin, kuten esimerkiksi valmiissa legomalleissa – tosin ahkera legorakentaja jossakin vaiheessa siirtyy oman mielikuvansa mukaisiin rakentelutehtäviin. Lasten ohjauksessa rakenteluleikkiin on kaksi ydin- aluetta: rakentelumielikuvien kehittäminen ja huomion kiinnittäminen eri rakenteiden tuottamiseen.

Kaiken lähtökohtana ovat ne havainnot, joita lapsella on mahdollista tehdä kotiseudullaan, erityisesti lähiympäristössään. Rakenteluleikki tarjoaakin mahdollisuuden teroittaa havaintokykyä. Kun pysähtytään tarkastelemaan korkeaa, pyöreää vesitornia tai hienoa porttia ja myöhemmin palautetaan näistä mielikuva palikkarakentelua varten, syntyy tottumuksia tarkkailla ympäristöä ja panna merkille kohteiden erityispiirteitä. Aikuisen innostuu lapsen kanssa kohteesta ja sen havainnoinnista, nimeää ja sanoittaa kohdetta ja lapsen toimintaa, auttaa keksimään rakentelussa uusia ratkaisuja, jos katsoo sen tarpeelliseksi, ja on tarvittaessa mukana palikoiden poiskorjauksessa.

Pienten puolella toiminta on vielä yhteistä aikuisen kanssa. Eteisessä toteutettu rakentelu, jossa työt ja välineet ovat oven avauksessa jo näkyvissä, voi joskus innostaa ujoa poikaa jäämään päiväkotiin, silloin kun eroaminen äidistä on vaikeaa. Levottoman lapsen rakenteluyritysten kumppanina ja tukena tarvitaan aikuista vielä isompienkin puolella. Lasten siirtymässä päiväkodissa yli kolmivuotiaiden

ryhmään
sena rak-
tuksen n
västi aik
ja hajotta
tämistä.

Kun l-
teita ja e
tuja rake
teluleikis
Samalla r
see. Lapse
nen toisia
lyä hyödy
materiaali
aikuinen l
He kokeil
esteettiser
tyksen sa
suuksista

Kouluässä leikir-
taisteluleikissä s
aikuisten yhteis-

ryhmään rakenteluleikki jatkuu varsinaisena rakentamisena. Lapset saavat kosketuksen materiaaliin, kun heillä on riittävästi aikaa tutkia sitä vapaasti, rakentaa ja hajottaa ja harjoitella paikalleen järjestämistä.

Kun lapset tutkivat ympäristönsä kohteita ja eri tarkoituksia varten suunniteltuja rakenteita, heille muodostuu rakenteluleikissä vähitellen *tietoisia tavoitteita*. Samalla rakenteluleikin tavoitetaso nousee. Lapset alkavat ryhmässä innostaa toinen toisiaan saavutuksillaan. Työskentelyä hyödyttää se, että lapset alkavat oppia materiaalin eri muotojen nimityksiä, kun aikuinen käyttää niitä johdonmukaisesti. He kokeilevat rakenteiden tasapainon ja esteettisen muodon vaatimuksia. Käsitöksen saaminen materiaalin mahdollisuuksista edellyttää joitakin pienryhmän

ohjaustuokioita lukukaudessa, jotta leikki kehittyisi eteenpäin lasten spontaanista rakenteluleikistä.

Rakentelun perusvälineistö

On tärkeä varmistaa ryhmälle päivittäiseen käyttöön lasten taitojen edellä kehittyvä välineistö. Alle kolmivuotiailla kuutiopalikat toimivat hyvin. Neljän vuoden tienoissa alkaa varsinainen esittävä rakentelu, ja silloin tarvitaan samanlaisia, samavärisiä ja -kokoisia rakenteluelementtejä riittävän paljon. Tiilen muoto on osoittautunut hyväksi aikuiselämän rakentamisessa, ja sama pätee pienoiskoossa rakenteluleikkiin.

Fröbelin ohjehan oli varustaa ainakin 500 tiilipalikkaa rakentamisen perusväli-

Koulussa leikin aiheet laajenevat käsittämään eri ilmiöt, maat ja kansojen taistelut. Nuori tyttö on poikien taisteluleikissä saanut hallittavakseen pienen maa-alan ja intiaanihahmot. Leikissä hallitsevat samat lait kuin aikuisten yhteiselämässä.

neiksi luokalle tai päiväkotiryhmään. Nykyisin dublo-legot pienille ja pikkulegot isoille lapsille ovat lähes jokaisen kodin varustuksena. Legopalikat soveltuvat hyvin erilaisten laitteiden, kuten kulkuvälineiden, rakentamiseen, mutta rakentelu-leikkien perusrakenteiksi tarvitaan isokoisempaa, yksiväristä välineistöä, josta voi rakentaa seiniä, torneja ja kaikenlaisia tiloja tarpeen mukaan. Jos lasten rakentelun ohjaus on aloitettu alusta pitäen, rakentelutaidot ja havaintokyky kehittyvät vuosi vuodelta. Aikuisten on havainnoitava leikkitalanteita tietääkseen, mitä lasten välillä tapahtuu.

On havaittu edulliseksi ohjata lapset rakentelemaan puisille *alustoille tai levyille*, jotka osaltaan *rajaavat* tarvittavaa materiaalia. Vapaa lattiatila tuottaa helposti niin laajan pohjapiirroksen, ettei rakentelutehtävän loppuun saattaminen voi onnistua. Alustan toinen funktio on, että valmis rakennelma on sen avulla mahdol-

lista *siirtää* rakentamisaikasta toisaalle, mikäli alusta on tarpeeksi tukeva. Ehkä rakennustyö halutaan säilyttää seuraavaan leikkikertaan tai siirtää ikkunapöydälle vanhempainillan rekvisiitaksi.

Perusrakenteluserjaa, tiilipalikoita ja niihin mitoitettuja kolmioita, pylväitä, pitempiä lautoja ja puolikastiiliä voidaan täydentää lisävälineillä, kuten kattoelementeillä, valmiilla ylikäytävän osilla junanrataleikistä, väripalikoilla, kivillä, oksilla ja muilla luonnonmateriaaleilla. Lisäksi tarvitaan tietenkin pienvälineitä rakennelmilla leikkimiseen. Rakentelu-leikkiin soveltuvat lapsille mieluiset esittävät lelut, kuten pikku sotilaat, muumitai eläinhahmot. Hahmo ohjaa leikkiä herättämiensä mielikuvien suuntaan. Sen vuoksi kaikkein parhaita ovat ehkä yksinkertaiset puu-ukot, jolloin lapsi saa itse kuvitella hahmonsä olemuksen. Omissa vasaissaan säilytetään puita, liikennevälineitä, talouskaluja. Aloittelevia leikkijöitä

Pojat yhteisrakentelussa.

ohjates
rakennel
tö lapsill
ty ja leik

Oma
set väline
halliseen
huolehti
telussa se
Legorake
jausta he
suuri kan
pöydälle
kurotaan
halla säki
on oikear
tävien eri
den poisko
koottu nii
sa lapset
yksi koko
tikkoon, ja
mallikuvan

Järjestä
leikkikerra
kertaavat
niiden yhte
ymmärtäm
kat auttav
semansa os
merkitystä.
korjaamaar
etteivät ne r
teiden roma
että aikuine
saavutuksia,
lasten huom

Rakente
siitä, että se
sen toiminn

ohjatessa on hyödyllistä innostaa ensin rakennelman tekoon ja *jakaa lisävälineistö lapsille vasta, kun rakentelutyö on tehty* ja leikkiminen alkaa.

Oma haasteensa on varustaa kunnolliset välineiden säilytyspaikat huoneen rauhaiseen nurkkaukseen ja opettaa lapset huolehtimaan poiskorjauksesta – rakentelussa se on usein haasteellinen tehtävä. Legorakenteluun onkin kehitelty poiskorjausta helpottavia keinoja, esimerkiksi suuri kangas avataan rakentelun alkaessa pöydälle ja leikin päätyttyä sen helmat kurotaan kiinni reunaan pujotetulla nauhalla säkiksi. Aivan oma merkityksensä on oikeankokoisissa laatikoissa säilytettävien eri muotoisten rakentelupalikoiden poiskorjauksella. Missään ei palikoita koottu niin nopeasti kuin ryhmässä, jossa lapset oli totutettu parityöskentelyyn: yksi kokosi Fröbel-palikoita säilytyslaatikkoon, ja toinen järjesti niitä sitä mukaa mallikuvan mukaiseen järjestykseen.

Järjestäessään palikkalaatikat joka leikkikerran jälkeen lapset konkreettisesti kertaavat esineiden muotoja ja tutkivat niiden yhteensopivuutta. Kun he oppivat ymmärtämään, että tarkat välineiden paikat auttavat helposti löytämään tarvitsemansa osan, poiskorjauksella on heille merkitystä. Leikkiajan loppuessa ohjataan korjaamaan lisävälineet ensin paikoilleen, etteivät ne mene huonoon kuntoon rakenteiden romahdellessa. On tarpeen osoittaa, että aikuinen kunnioittaa rakentelijoiden saavutuksia, ja kiinnittää ryhmän muiden lasten huomiota saavutuksiin.

Rakenteluleikin erityisluonne johtuu siitä, että se mahdollistaa lapsen itsenäisen toiminnan ja kuvittelun, kuten kaikki

luovat leikit, mutta samalla rakentelumielikuva toteutetaan oikeasti. Kehittyneessä leikissä rakenteluaineiksia pitää käsitellä niin, että niistä syntyy ennakoitu lopputulos. Lopputulosta voi arvioida tavoitteen nähden. Sillä tavoin *rakentelu läheee työtoimintoja*. Sillä on myös kognitiivisia yhtymäkohtia satuleikkeihin, joissa on toimittava kirjallisen esikuvan edellyttämällä tavalla. Vaikeustaso nousee, ja lasten kehitysmahdollisuudet laajenevat. Samalla mielenkiinto leikkiin syvenee.

Arvioi lapsen tai lapsiryhmän käytettävissä olevien rakenteluvälineiden laatua.

Entä mitkä lähiympäristön kohteet soveltuvat parhaiten rakentelun ja ympäristöhavainnoinnin yhdistämiseen?

Fröbelin palikat

”Paras rakentelumateriaali on aluksi puu. Palikoiden paksuus on neliötuuma ja pituus etenee tuuma tuumalta 1:stä 12:een tuumaan. Jos nyt otetaan kaikkia 12 kappaletta, muodostuu aina kahdella tavalla sama pituus 1 ja 11, 2 ja 10 ja niin edelleen. Otetaan yhden neliöjalan suuruinen levy, joka on tuuman paksuinen, niin että kaikki palat muutamien suurempien laattojen kanssa muodostavat enemmän kuin puoli neliöjalkaa. Niiden paras säilytyspaikka on laatikko, jonka sisätila on juuri esitetyn kokoinen. Tuollaista laatikkoa voi opetuksessa käyttää monellakin tavoin ja tavat kehittyvät edelleen yhdessä lasten kanssa.

Seuraavana materiaalina ovat tiilet, joiden suhde oikeisiin on sellainen, että

kahdeksan kappaletta, joiden sivut ovat kahden suhde yhteen, muodostavat kuution. Aikaisemmassa sarjassa oli yhtä monta kutakin lajia ja pituutta, mutta näitä varsinaisia rakentelutiiliä pitää olla eniten, vähintäänkin 500 kappaletta. Toisia kaksi kertaa ja aina kuusi kertaa pitempiä taas suhteellisesti vähemmän, samoin puolikastiiliä, jotka helpottavat ovien ja ikkunoiden rakentamista seiniin. Tällä tavoin myös palikat eroavat toisistaan yhden-, kahden- kolmenpituuisina ja niin edelleen.”

Fröbel huomauttaa, että ”on huomattava nimetä aina tarkoin ääneen se, mitä on rakennettu”: Olen rakentanut vaakasuoran muurin, jossa ylempi tiili aina sitoo alempien saumat. Siinä on pystysuorat päädyt, ovi ja kaksi symmetrisesti sijaitsevaa ikkunaa oven molemmin puolin. (Fröbel 2012, 250–251.)

Kolmas lahja: kahdeksan kuutiopalikkaa;

Viides lahja: kaksikymmentäseitsemän kuutiopalikkaa, osa jaettuina;

Neljäs lahja: kahdeksan suorakaidepalikkaa (tiiliskiveä);

Kuudes lahja: kaksikymmentä seitsemän suorakaidepalikkaa, osa jaettuina (Hänninen & Valli 1986, 32.)

Vihjeitä:

Rakentelu on lapsen perusleikkejä, ja hänen on saatava siihen aikaa ja mahdollisuudet kaikkina ikävaiheinaan, myös alakoulussa. Koulussa ja päiväkodissa on kiinnitettävä huomiota rakentelumateriaalien saatavuuteen, ympäristön havainnointitaitoihin ja henkilökunnan asenteisiin. Tärkeää on muistaa ja huomata, että ulkoilukin tarjoaa niin kotona, koulussa kuin päiväkodissa rakentelumahdollisuuksia lapselle.

Pihassa voi olla alue rakenteluleikkejä varten ja varastossa lautoja materiaaliksi. Laudanpätkien viimeistely, hionta ja lakkaus sopivat hyvin lasten työtehtäväksi. Tämä ja myös rakenteluleikkien toteutus vaativat aikuisen valvontaa. Sekä koulun että päiväkodin pihasta löytyy varmasti myös nurkkaus, jossa on luonnonmateriaaleja leikkejä varten: kiviä, oksia, keppejä, käpyjä, hiekkaa ja soraa. Leikkivuorot kannattaa ainakin aluksi sopia, ja samoin on sovittava nurkkauksen järjestyksen ylläpitämisestä. Samalla voidaan harjoitella myös vastuuta ja ympäristöstä huolehtimista. Talvella lumi aurataan piha-alueilta, mutta ehkä voitaisiin sopia, että ainakin kausiluontoisesti lunta jäisi pihan johonkin kolkkaan lasten rakenteluja varten.

Hiekkalaatikot kuuluvat päiväkotien ja joidenkin kotienkin pihaan ja tarjoavat lapsille mahdollisuuksia rakenteluleikkeihin. Myös koulun pihassa on hiekkalaatikko, kun esikoulu kuuluu koulun yhteyteen. Isommat koululaiset saattavat kuitenkin vieroksua hiekkalaatikolla leikkimistä peläten, että saavutettu koululaisen asema vaarantuu. Tällöin opetukseen voisi suunnitella esimerkiksi kaupungin pienoismallien hahmottelua ennakkoluuloja poistamaan.

Koulussa rakentelutarjat ja -palikat voitaisiin sijoittaa työpajatyöskentelyihin ja johonkin hyllylle tai koriin lasten valittavaksi sopivina leikkiketkinä. Muun muassa Fröbelin systeemillä valmistettuja palikoita voidaan käyttää myös oppimismateriaalina matematiikan tunneilla.

Onko rakentelun järjestäminen vaikeaa tilojen ja ajankäytön suhteen? Ehkä tarvitaan koulutuksen järjestämistä. Toivomme, että tämä teos voi osaltaan lisätä huomiota rakentelun merkitykseen.

Seuraavaksi
fiaan ja pe
kejä ja ask
mukaan. N
Vaikka se
varsinaisia
taa mukaa:
yleensä tek
mielikuvitu
minta sinär
tarha-aatte
telema ja tä
Teokses:
Friedrich F
vatuksen ja
teli lasten le
lahjoja, ihm
teyksiin ja
siin perustu
ja filosofisia
lapsen omai